

Příběhy pro ilustraci

Podklady pro setkání tematické sítě, 18. května 2011

Pan Maximilián

Panu Maximiliánovi je 56 let. Žije ve velkém ústavu v malé vesničce vzdálené asi hodinu jízdy autem. Má smysl pro humor, je usměvavý a zpravidla v dobré náladě. Je to silný, pracovitý člověk, s mnoha pracovními zkušenostmi, připravený nezištně pomoci.

Není spokojen se svou situací. Nejdůležitější je pro něj najít si placenou práci, což v lokalitě, kde žije, v jeho věku a situaci není možné. Je ochoten se za prací odstěhovat, ale sám to nezvládne ani finančně ani prakticky. Pomoc potřebuje nejen s nalezením práce a nového bydlení ale také se zvládnutím některých každodenních činností, zejm.: při hospodaření s penězi, s větším úklidem a přípravou teplého jídla. Celkem by denně potřeboval asi hodinu podpory – asistence.

Panu Maximiliánovi byla shodou okolností nabídnuta pomoc v rámci projektu, jehož smyslem je podpořit transformaci ústavní péče. Pan Maximilián nabídky využil a s pomocí tzv. brokera se mu nakonec podařilo najít organizaci, která mu slíbila pomoci najít práci i bydlení a zajistí také podporu potřebnou pro zvládnutí každodenních činností. Pan Maximilián se bude za touto službou stěhovat do města vzdáleného od jeho současného bydliště 140 km, blíže služba neexistuje.

Pan Maximilián má příspěvek na péči ve výši 4.000 Kč měsíčně, které odevzdává ústavu. Ústav na jeho lůžko ještě dostává cca 16.000 Kč měsíčně. Zprostředkování nové služby a její vyzkoušení, přestěhování včetně cest za účelem vyjednání podmínek bude stát kolem 40.000 Kč, které ale pan Maximilián nemá – nemohl si je naspořit z invalidního důchodu, ze kterého mu zbude 15% po odečtení poplatků ústavu (za bydlení, stravu a léky). Tyto peníze si bude muset půjčit, protože nemůže využít žádné peníze, které na sociální služby pro něj jsou měsíčně vyčleňovány z veřejných rozpočtů. A to i přesto, že po přestěhování do vlastního bytu s přiměřenou podporou terénní služby by veřejným rozpočtům ušetřil cca 16 000 Kč.

Co v příběhu funguje:

- Na službě nezávislý poradce/koordinátor (tady broker), který člověku pomůže identifikovat potřeby a přání, naplánovat a realizovat změnu

Co v příběhu nefunguje:

- Služby nejsou poskytovány podle individuálních potřeb (komplexní namísto 1 hod. denně)
- Využití veřejných peněz je neflexibilní a neefektivní – peníze jsou, ale není možné je uvolnit na zaplacení toho, co je potřeba (zprostředkování jiné služby, cestovné, vyzkoušení nové služby, stěhování), které by ve finále ušetřilo náklady
- V systému lidem chybí možnost nezávislé pomoci při potřebě změnit nevyhovující službu
- Nedostupné komunitní sociální služby

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Matouš

Matoušovi je 22 let. Bydlí sám v malém, jednopokojovém bytě ve stejném domě, kde bydlí jeho rodina. Krom své rodiny se nejčastěji setkává s přítelkyní Irenkou a skauty ze svého oddílu. Lidé, kteří Matouše znají, na něm oceňují jeho smysl pro humor, schopnost vymýšlet lidem přezdívky a hrát různé scénky. Člověk se od něj také může dovědět leccos o římských, řeckých a egyptských bozích.

Matouš hodně sportuje, chodí pravidelně 2x týdně plavat a v zimě lyžuje, často jezdí na kole a účastní se skautských výprav. Jeho největším zájmem je ale natáčení filmů a psaní scénářů. Tato záliba ho velmi motivuje ke zdokonalování čtení a psaní.

Matouš chodí 3x týdně s pomocí pracovního asistenta pracovat do velké zahraniční firmy, kde pracuje jako pomocný administrativní pracovník. 2x týdně chodí do speciální školy, kde má mimo jiné individuální výuku.

Přestože Matouš spoustu věcí zvládne, potřebuje v každodenním životě pomoc – při odhadování nebezpečí a adekvátnosti řešení různých situací (např. kdy volat policii, záchranku, kterým místům se z bezpečnostních důvodů vyhnout apod.), potřebuje pomoc při zvládnutí domácích prací atd. Potřebuje také pomoc s vyřízením téměř všech věcí na úřadech, v bance, při hledání práce...

Matouš má příspěvek 4.000 měsíčně. Pomoc se zvládnutím každodenního života poskytuje rodina (oficiálně matka), jen ojediněle Matouš využije profesionální sociální službu. Na druhou stranu Matouš využívá službu sociální rehabilitace, s jejíž pomocí našel placenou praxi a jejíž asistenti jej doprovázejí do práce – v rámci školní výuky. Tato služba však podle zákona musí být poskytována zdarma, ač měsíčně stojí 60 hod. cca 12.000 Kč. V běžné střední škole zajišťuje praxe škola.

Vedle toho Matouš platí za individuální výuku ve škole specifickými metodami, které mu sice hodně pomáhají ve zdokonalování se ve čtení, psaní a počtech, ale nejsou součástí školní výuky. Měsíčně takto utratí 2.400 Kč.

Formální i neformální podporu pro Matouše koordinuje jeho matka. Matouš by měl od rodiny stejnou podporu v každodenním životě i bez příspěvku na péči.

Co v příběhu funguje:

- Neformální neplacená podpora ze strany rodiny a přátel
- Koordinace neformální i formální podpory

Co v příběhu nefunguje:

- Peníze ze sociálních služeb dotují školský systém a zaměstnanost
- Peníze nejsou flexibilní – nenásledovaly by člověka při přestěhování do jiného místa

Vláda

Vláda sedmnáctiletý mladý muž, se kterým lidé rád tráví volný čas a který i ve většině situací zůstává optimistou. Chodí do 2. ročníku střední soc. správní školy. Žije s tátou.

Vláda potřebuje celodenní individuální pomoc s téměř vším, na co je potřeba fyzický úkon, v noci potřebuje pomoc s polohováním. Pro pohyb používá elektrický vozík.

Na otázku, co považuje ve své situaci za nejdůležitější, odpovídá: „nebýt bez peněz“. Na zaplacení osobní asistence spotřebuje měsíčně kolem 45.000 Kč, za hodinu asistence platí 100 Kč (hrubého). Některé asistenty, platí na základě smlouvy o občanské výpomoci, asistentce, která pro něj pracuje nejvíce, platí na základě faktury. Některé asistenty platí prostřednictvím o.s. Dar.

Měsíčně získává Vláda na zajištění asistence kolem 50.000 Kč, z toho 12.000 tvoří příspěvek na péči, zbytek jsou dary členů rodiny a dalších soukromých dárců. Nadační peníze používá na větší pomůcky – např. na zaplacení transportního systému ve stropě mezi koupelnou, záchodem a svým pokojem. Náklady na systém byly 200.000, město zaplatilo 100.000, zbytek byl uhrazen ze sponzorských darů. Malý přebytek peněz, které získá od rodiny a dalších dárců, používá Vláda na větší výdaje související hlavně s jeho dopravou – nyní např. šetří na nové auto, kde může relativně pohodlně cestovat (Peugeot Expert), rampu (30.000 Kč) a úchytný systém (10.000 Kč).

Vláda dále využívá dopravu do školy a ze školy za tu platí 1 300 měsíčně. 1x týdně chodí odpoledne do rehabilitačního stacionáře na fyzioterapii, druhou fyzioterapii má ve škole, víc se nepodařilo získat.

Významným prvkem Vládova systému zajištění pomoci v každodenním životě je škola, kde nemusí za asistenci platit, a rodina, zejména přítelkyně a táta. Přítelkyně Vládovi pomáhá 4 odpoledne v týdnu (zhruba 13 hodiny týdně) a táta hlavně o víkendu (kolem 14 hodin). Pro pomoc ze strany přítelkyně je důležité to, že byt, kde Vláda bydlí, je vybaven transportním systémem, bez něhož by mu pomoci nemohla – sama má také fyzické postižení. Kdyby ze hry vypadla škola a pomoc táty a přítelkyně, stála by asistence víc jak dvojnásobek, celkem kolem 70.000.

Vláda nevyužívá žádnou dotovanou sociální službu, čili z veřejných peněz má měsíčně 12.000 Kč.

Co v příběhu funguje:

- Neformální podpora (placená i neplacená)
- Kombinace veřejných a soukromých peněz, efektivní využití péče v kombinaci s technickým vybavením, pomůckami
- Koordinace péče
- Školský systém přebírající plně odpovědnost a péči v době výuky

Co v příběhu nefunguje:

- Nejistota do budoucnosti – co když vypadne některá část fungujícího systému
- Fyzioterapie: škola, stacionář

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Paní Ema

Paní Emě je 98 let, žije ve svém pražském bytě (1+1), ve stejném domě, jako rodina její vnučky. Před rokem a půl si dvakrát po sobě zlomila nohu v krčku. Ani v jednom případě se po operaci nedostala na rehabilitační oddělení nemocnice s poukazem na to, že by nestačila tempu rehabilitace. Byla umístěna na oddělení sociálních lůžek a podruhé do LDN. Do LDN, přestože je v areálu nemocnice, rehabilitační pracovnice téměř nedocházela, k nácviку chůze dostala paní Ema nevyhovující chodítka. Sociální pracovnice opakovaně nabízela rodině jediné řešení: podat žádost o trvalé přijetí do domova pro seniory. Tam paní Ema nenastoupila (ač dostala pozitivní rozhodnutí o přijetí) a po dohodě s rodinou se vrátila domů.

Z počátku potřebovala paní Ema doma plnou pomoc se všemi úkony každodenního života a navíc i ošetrovatelskou péčí. Doma přibrala ztracená kila, zhojil se jí dekubit vzniklý v důsledku péče v LDN, výrazně se zmírnila inkontinence. Dostala chuť k životu. Po roce domácí péče je paní Ema schopna se s pomocí chodítka pohybovat po bytě, ale potřebuje dohled, aby neupadla (což vedlo k opakované zlomenině nohy, ještě i předtím k naštípnutí pánevní kosti). Pomoc potřebuje i v noci, kvůli vstávání na toaletu.

Potřebnou každodenní péči zajišťují paní Emě dvě pečovatelky, které se u ní po 14 dnech střídají (bydlí u ní v bytě). Kontakt s ošetřující lékařkou (recepty, léky, inkontinenční pomůcky), praní prádla, koordinování péče, odlehčení pečovatelkám a další úkony spojené s bydlením zajišťuje rodina.

Platby pečovatelkám stojí měsíčně 28.000 Kč. Chod domácnosti, strava, léky apod. stojí měsíčně min. 10.000 Kč. Paní Ema má PnP i přes odvolání pouze 4.000 Kč a důchod (starobní a vdovský) 22.000 Kč. Rozdíl mezi výdaji a příjmy ve výši 12.000 Kč hradí z úspor za prodaný byt.

Průměrné náklady na lůžko v domově pro seniory jsou v Praze 24.486 Kč¹. Pokud by paní Ema využila nabídky umístění do tohoto typu zařízení, platila by za ubytování a stravu úhradu max. ve výši 9.000 Kč, dále by zařízení odevzdala svůj PnP ve výši 4.000. Zbylo by jí pro osobní spotřebu 13.000 Kč. Zbytek nákladů na její lůžko ve výši 11.486 Kč by musel být uhrazen z dotací.

Paní Ema v důsledku svého rozhodnutí vrátit se domů do blízkosti rodiny nevyužívá cca 11.500 Kč z veřejných rozpočtů, které by na „její lůžko“ byly dopláceny z dotací. Naopak jí 12.000 Kč měsíčně chybí na úhradu domácí péče. V tento okamžik má peníze ještě na necelý rok.

Co v příběhu funguje:

- Neformální, neplacená péče rodiny doplňující placenou péči pečovatelek
- Rodina zajišťuje koordinaci péče
- Řešení je velmi levné

¹ MPSV: Vybrané statistické údaje o financování sociálních služeb a příspěvku na péči. 2010. Dostupné zde: http://www.mpsv.cz/files/clanky/9198/Analiza_fin_SS.pdf

Co v příběhu nefunguje:

- Z veřejných rozpočtů jde jen 15 % nákladů na celodenní péči, zbytek je na téměř stoleté válečné veteránce, úspory brzy dojdou
- Obec i státní nemocnice nabízí jen ústavní péči, která by vedla k sociálnímu vyloučení a neefektivnímu využití peněz
- Levné řešení je rizikové a nelze jej bez dalších opatření používat systémově

Paní Helena

Paní Heleně je 48 let. Od narození žije v ústavních zařízeních sociálních služeb, nyní v nevelkém městě. Do školy nechodila, nikdy nepracovala. Vzhledem ke svému postižení (potíže v učení a autismus) potřebuje poměrně intenzivní pomoc ve všech oblastech života. Navíc potřebuje pomoc zvládat problémové chování, kterým dává najevo nespokojenost. V noci potřebuje pomoc jen v případě, že se probudí (podat pití a rozmluvit nápad odejít ven).

Paní Helena má i řadu zdravotních potíží: vysoký tlak, nadváhu, potíže s játry a počínající artrózu kyčelních kloubů. S ohledem na to by měla dodržovat dietu. V návaznosti na problémové chování užívá paní Helena psychiatrickou medikaci, která se v posledních letech snižuje.

Paní Helena nemá žádné příbuzné, kteří by se zajímali o její osud, a záleželo by jim na tom, aby žila podle svých představ a potřeb. Jediným člověkem mimo ústavní zařízení je veřejná opatrovnice, která spravuje její hotovost a provádí nezbytné právní úkony.

V kraji, kde paní Helena žije, jsou průměrné náklady na lůžko a měsíc 26.141 Kč. Paní Helena hradí z invalidního důchodu částku 6.330 (našetřeno má pár tisíc) a odevzdává celý příspěvek ve výši 8.000 Kč. Zbytek nákladů na ústavní péči ve výši 11.811 je hrazen z dotací z veřejných prostředků.

Z analýzy potřeb paní Heleny vyplynulo, že život v kolektivním pobytovém zařízení u ní vede k problémovému chování. Důvodem je neschopnost zařízení individualizovat poskytování podpory a přítomnost resp. chování a množství ostatních obyvatel.

Optimální by pro paní Helenu bylo, kdyby mohla bydlet v komorním prostředí, max. s dalšími dvěma lidmi (samotné by jí nebylo dobře), se kterými by si vzájemně vyhovovali. Náklady na živobytí by paní Helena platila z invalidního důchodu. O náklady na službu by se podělila se spolubydlícími. Pro 3 obyvatele s postižením by bylo potřeba zajistit přes den dva asistenty, v noci jednoho. Za takového uspořádání by služba paní Helenu stála 66.700 Kč (včetně odvodů a dalších provozních nákladů), což je řádově o 40.000 měsíčně víc.

Na druhou stranu je potřeba počítat s tím, že služba pro paní Helenu je i dnes dražší – paní Helena využívá vzhledem k výskytu problémového chování dvakrát denně asistenci pro vycházky. Průměrné náklady na ústavní lůžko tak nevypovídají o reálné distribuci úkonů v ústavu, Náklady na lůžko paní Heleny mohou být i o deset tisíc vyšší.

Paní Helena by možná mohla část peněz získat, pokud by se našlo vhodné pracovní uplatnění, se kterým by jí mohl pomáhat asistent. Část podpory by možná mohl zajistit dobrovolník. Bylo by však potřeba, aby podporu někdo zkoordinoval a inicioval vznik služby v městě, kde žije.

Systémově v příběhu nic nefunguje.

Co v příběhu konkrétně nefunguje:

- Služby, které by potřebovala, nejsou dostupné tam, kde bydlí
- Zcela chybí neformální podpora
- Chybí, kdo by koordinoval péči a pomohl by iniciovat nové služby

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

- Paní Heleně nejsou poskytovány služby v souladu s individuálními potřebami
- Veřejné prostředky nejsou utráceny v souladu s účelem sociálních potřeb
- Paní Helena nemá dost peněz na zajištění služeb, které by potřebovala, chybí 59.000 měsíčně (má 8.000, 12.000 je vázáno na ústav, další nejsou)

Ondřej

Ondřejovi je 22 let. Lidé si na něm cení hlavně jeho přátelské, klidné, vlídné a veselé povahy. Oceňují jeho smysl pro humor, hudební nadání a také cit pro druhé.

Ondřejovi velmi záleží na možnosti vídat se s rodinou, pár kamarády a také být se svou dívkou Katkou. Ondřej bydlí v chráněném bydlení v malé vesnici vzdálené asi hodinu cesty od Prahy. Do budoucna by ale chtěl mít víc soukromí, nejlépe vlastní byt v Praze, poblíž rodičů. Chtěl by také sehnat práci, takovou kde se zažije dobrodružství, uvažuje např. o ochrance v obchodu; ví, že při výběru práce bude omezen epilepsií a postižením.

Velkou Ondřejovou zálibou je hudba – chtěl by chodit na koncerty a sám by si také chtěl zazpívat s nějakou dobrou kapelou. Zatím má ale poměrně málo příležitostí pro společenský život.

Pro Ondřeje je nyní důležité, aby mohl začít samostatněji cestovat – on sám i jeho nejbližší mají strach z toho, co by stalo, kdyby cestou dostal epileptický záchvat a nebyl by poblíž nikdo, kdo by mu mohl pomoci. Velmi častý výskyt epileptických záchvatů je důvodem, proč by Ondřej nikdy neměl zůstat delší dobu bez přítomnosti člověka, který si bude vědět rady nebo alespoň rychle přivolá pomoc. Další důležitou věcí je pro Ondřeje naučit se samostatně používat peníze.

Ondřej bydlí od pondělí do pátku v chráněném bydlení, na víkendy bývá u rodičů. Na úhradu služeb má Ondřej příspěvek ve výši 800 Kč měsíčně a to i přesto, že potřebuje stálou přítomnost někoho, kdo mu poskytne první pomoc při častých, těžkých epileptických záchvatech, kdo mu také pomůže rozlišovat nebezpečné věci od bezpečných, nakupovat a starat se o domácnost a organizovat si nejrůznější každodenní aktivity jako je vyřizování na úřadech, návštěva lékařů, hledání práce, organizování podpory. Placené i neplacené služby pro Ondřeje koordinuje jeho matka, které to z různých důvodů ale přináší hodně stresu a potřebuje pomoc.

Co v příběhu funguje:

- Část podpory (pátek odpoledne až pondělí ráno zajišťuje bezplatně rodina)
- Koordinaci služeb zajišťuje matka

Co v příběhu nefunguje:

- Chtěl by více individualizované služby, ale peníze jsou vázané stávající nevyhovující službou
- Má neadekvátně nízký PnP
- Koordinaci péče zajišťuje matka, ale je to pro ni vyčerpávající – je potřeba jí pomoci, aby i nadále mohla vykonávat svou funkci koordinátora

Paní Milada

Paní Miladě je 89 let. Žije v domácnosti se svojí rodinou, byt je ve vlastnictví rodiny. Paní Milada si zlomila nohu v krčku. I přes úspěšnou léčbu se ale míra její samostatnosti snížila tak, že se paní Milada nemůže pohybovat mimo byt bez doprovodu jiné osoby (tudíž potřebuje zajistit nákupy, doprovod na procházku, k lékaři atp.).

V prostorech vlastního bytu je paní Milada fyzicky samostatná (vyjma úklidu). Potřebuje ale podporu s vyřizováním papírové a úřední agendy, v komunikaci s osobami, které nezná. Potřebuje také podporu při rozhodování se o svých finančních záležitostech, obsluze bankovního účtu atd.

Paní Milada sama podporovala svojí maminku ve společné domácnosti do věku 100 let.

Paní Milada má nadstandardní důchod blížící se 22 000 Kč. Po zranění a operaci jí byl přiznán příspěvek na péči 1. stupně (800 Kč). Tento příspěvek paní Milada používá na úhradu služby pečovatelky, která s ní chodí ve vybrané pracovní dny na procházky. Navíc paní Milada v pracovní dny využívá službu dovozu jídla (za tuto službu ale neplatí, protože má statut válečného veterána).

V současnosti paní Milada příspěvek na péči nepotřebuje. Její příjmová situace a podpora, kterou dostává od své rodiny, ji umožňuje zajistit si podporu bez problémů z vlastních zdrojů.

Co v příběhu funguje:

- Rodina zajišťuje téměř 100 % potřebné podpory
- Syn koordinuje potřebnou podporu

Co v příběhu nefunguje:

- Příspěvek na péči není v současné době potřeba, a přesto je vyplácen. I placenou podporu by si paní Milada byla schopna pokrýt z vlastních prostředků (dostatečný důchod).

Quip – Společnost pro změnu

Kancelář projektu: Studentská 3, 160 00 Praha 6

Tel.: +420 233 322 319 | info@kvalitavpraxi.cz | www.kvalitavpraxi.cz

květen 2011

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

**PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST**
www.esfcr.cz